

OPIEKUN KATOLICKI

Nr 102.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XV.

Bytom (Beuthen O./S.) dnia 29 grudnia. 1888.

„Opiekun Katolicki” wychodzi co środę i sobotę. Przedpłata kwartałowa wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii z przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna Katolickiego” w Bytomiu (Beuthen O./S.) Dyingosstrasse 27. Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wroclawiu Rudei Messe oraz Haaseenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Frenkler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Francyzę A. Sławiński Parfs Rue Véseléy Nr. 3. Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Wszystkim Czytelnikom naszym, życzymy z Nowym Rokiem łaski Bożej, błogosławieństwa, zdrowia, sił potrzebnych i wytrwałości w cierpieniach, jakie Bogu spodobało się na Nas zesłać. REDAKCYA.

Czas już największy zapisywać sobie na pocztach i w agenturach naszych „Opiekuna Katolickiego” który na kwartał kosztuje tylko 1 markę.

Bytom, dnia 28 grudnia.

Wysyłając ten numer w świat jako ostatni tego roku, dziękujemy Sz. Czytelnikom naszym za dotychczasowe zaufanie. — Jakkolwiek nie wymagamy wysokich cen prenumeraty pisma naszego, gdyż cała nasza nagroda, jest właśnie to zaufanie jakim się zżycić możemy, widząc tyle dowodów przychylności już przez rozpowszechnianie naszego pisma, już to zasilanie nas swemi korespondencyami i pracami. — Kończy się więc rok stary a rozpocznie nowy. Powiedzmy sobie otwarcie przy zakończeniu starego roku coś dobrego uczynili: dla bliźnich, dla siebie i dla duszy. Jesteśmy wszyscy filarami, którzy podieramy wielki gmach narodu, ma też każdy filar obowiązek utrzymać ten gmach, lecz niestety! ile jeszcze wieków gdzieś sm wcale nie czytają, ile jeszcze zacofanych jednostek którzy nie umieją czytać. Są całe wsie gdzie kilkudziesięciu mieszka gospodarzy a ci nie mają żadnego pisma. — Widzimy i przekonaliśmy się z tutejszych śląskich Duszpasterzy, że gdzie więcej pisma czytane były, tam naród był pobożniejszym, co przynosi ulgę i pewną pomoc w każdej parafii. — Parafianie swego kapłana na rękach gotowi nosić jak widzą, że ten kapłan dba o ich oświatę już to zakładając stowarzyszenia, już to przez polecenie pism i inną dobrą radę. Iluż rzeczywiście jest takich, którzy z szlachetnych pobudek, którzy z miłości dla dobra powszechnego pracują nad temże dobrem powszechnem. Lecz któż istotnie wspiera dobre cele t. j. wspiera na serio, poważnie i z poświęceniem. Jakże mało takich enotliwych obywateli! Któż u nas wspiera w rzeczywistości pismienictwo nasze, któż dopomaga tym którzy z miłości rodzinnej zbierają rzadkie dzieła, którzy sumiennie pracują?

Gdzie jest ten zapal prawdziwy do chwytania wiedzy i światła na polu rolniczym? Gdzie jest szczerze uszanowanie dla ziemi, dla przyszłości, dla pamiątek, dla pracy, enoty i zasługi? Któż nawet dzisiaj czuje potrzebę obeznania się z przeszłością naszą, dziejami z literaturą i zasilenia się u tychże źródeł?

Zapytajmy się raz jeszcze siebie samych Szanowni Czytelnicy cośmy na wyżej wymienione zapytanie przez przeciąg roku tego uczynili? Jeżeli kto chce zbudować i poznać to co jest istotna praca dla dobra publicznego, poświęcenia, cnota obywatelska to nie między wami, ale niechaj szuka przykładów w dziejach naszych w przeszłości, tam je znajdzie. Tam każdy stan pozna prawdziwych wielkich cnót obywateli, a kto w naukowym zawodzie pracuje zbuduje się rozumną pracą i wytrwałością dawnych uczonych naszych mężów w nabywaniu nauk. — Dziś nie ma już tego, ale niestety nie ma też opinii, któraby się zasadzała na poszanowaniu wszystkich zasad i szlachetnych dążeń. — Lecz to wszystko w nas samych i od nas zależy *jaki kierunek damy wychowaniu młodzieży naszej.* Pytamy się więc, kto młodzież przyzwyczajają do pracy i trudów. Kto ją uczy obowiązków. — Któż rozciąga nad nią pieczołowity dozór dopóki nie dojrzeje zupełnie? Ileż mamy takich wyrodných synów, którzy pieniądze, zdrowie, charakter i majątek tracą po miastach? Dla tego też młodzież taka wyjątkowa nietylko, że niedba o instytucję narodową, ale nawet nie uważa na siebie samego i swych rodziców. —

Opuśćmy więc z rokiem starym opieszałość i zobejtnienie, a rozpoczniemy rok nowy, i powitajmy go z zapalem i poświęceniem ku celom wzniosłym i dążeniom szlachetnym, popierając także wszelkimi siłami *Opiekuna Katolickiego*, który rok szesnasty zaszczenie wychodzić, a w obronie praw naszych występuje i szczerze pracuje nad sprawą publiczną ludu Górnośląskiego. Co pismo nasze dobrego już uczyniło nie powtarzamy tego, gdyż wychowanie nasze nie pozwala na własną i próżną chwałę, sąd zaś oddajemy naszemu wiernym i zacnym Czytelnikom. —

REDAKCYA.

Nowiny ze świata.

Anglicy nie czekali, czy się sprawdzi wiadomość o wzięciu do niewoli Emina pa-szy wraz ze Stanleyem, ale uderzyli na Suakinu na oblegających murzynów i podobno okropnej pomiedzy nimi narobili kapasty, bo coś 1000 chłopca murzyńskiego położyli trupem na miejscu i wzięli szturmem szanice i okopy murzyńskie.

Jeżeli Emin i Stanley są w niewoli murzyńskiej, natenczas pewnie tam z nimi ko-

niec po takiej klęsce, ręką angielską zadanej. Ale Anglicy nie wierzą, iżby murzyni na prawdę obu tych mężów mieli w swojej mocy. Myślą sobie raczej tak, że przebiegli murzyni donieśli kłamstwo, żeby zburzyć Anglików i w ten sposób wyłudzić z nich ustąpienie z Suakinu. Za Anglikami myślą tak samo inni, a zwłaszcza Niemcy i dlatego wyprawiają znaczny oddział ludzi do Afryki na pomoc i oswobodzenie Emina wraz z Stanleyem. Oddział ten ma wyruszyć zaraz po nowym roku.

W Afryce nie ustaje walka murzynów z ludźmi białymi. Teraz znów w innym miejscu buntują oni się na Niemców, a mianowicie w Angra Pekienie. Niemcy myśleli tam znaleźć wielkie skarby złota w ziemi; lecz kto wie, czy nie znajdą tylko grobu.

Przymierze europejskie przeciw handlowi niewolnikami.

II.

(Dokończenie.)

Tak jak na zachodzie, działo się także na wschodzie. Ukazanie się Niemców nad wybrzeżem Sansibaru zdawało się Arabom tak groźnem dla handlu niewolnikami, zwłaszcza iż główne porty i drogi wywozowe w owej okolicy leżą, iż wzięli mahometanizm do pomocy przeciw chrześcijańskiemu przybyszom i wywołali ogólną wojnę.

Ze wszystkich stron potwierdzają, że Arabowie wszędzie w Afryce, aby tylko mózdz prowadzić straszliwy handel ludźmi, stawiają religię Mahometa naprzeciw chrześcijaństwu, które chce znieść ów handel. Te same doświadczenia, jakie zrobiono w okręgu Congo i nad wybrzeżami Sansibaru, mieli Francuzi w Sonegambiji i tak samo się dzieje nad wybrzeżami wielkich jezior śródziemnych Afryki.

Nad północnem wybrzeżem Victoria Nyanza (jezierów Victoria) leży największe państwo murzyńskie, jakie dotychczas w środkowej Afryce znalezione. Jest to królestwo Uganda, którego król Mteza przez Stanleya z pogaństwa na chrześcijaństwo nawrócony został. Syn jego atoli został znów z chrześcijaństwa nawrócony na mahometanstwo i stał się fanatycznym nieprzyjacielem chrześcijan, tąpającym ogniem i mieczem misjonarzy i tych, którzy się przez nich dali nawrócić.

Królestwo Uganda ma 10 milionów mieszkańców a okrutny i krwiożerczy jego król Mwanga prowadzi wojnę z wszystkimi sąsiednimi plemionami i ludami, aby tysiące ich zabrać w niewolę i sprzedawać. To stanowi głów-

awy jego dochód i majątek, gdyż własny swój kraj już wyselał aż zanadto.

Ten to król właśnie odcina Eminowi pasy drogę do wschodniego wybrzeża.

Tak jak potężny ten książę czyni, postępuje także mnóstwo mniejszych naczelników murzyńskich, którzy będąc w porozumieniu z Arabami, napadają sąsiednie plemiona, aby zabrać niewolników i takowych Arabom sprzedawać. I tych buntują Arabowie przeciw Europejczykom. Mnóstwo z nich rozpoczęło wojnę przeciw wszystkim chrześcijańskim misjonarzom nad wybrzeżem jeziora Nyanza i zabili już wielu z nich i spustoszyli ich stacje.

Na pytanie, jakim sposobem taki handel niewolników może kwitnąć, kiedy angielskie statki wojenne krążą w pobliżu wszystkich wybrzeży Afryki i ich strzegą, niech służy za odpowiedź co niżej:

Sprzedż niewolników w samym środku Afryki jest tak powszechną, że wystarczy na zubożenie Arabów i ich sprzymierzeńców. Wywóz niewolników z Afryki nie ustał zresztą pomimo wszelkiej czujności nad wybrzeżem Sansibaru, bo statki Arabów znajdują drogę do Arabii podczas nocy i mgły. Póki sultan Sansibaru był tymczasowym rządcą kraju, byli Arabowie właściwymi panami i handel ich kwitnął.

Przybyli atoli Niemcy; sultan oddał im cały długi pas nadbrzeżny; zajęli porty, podczas gdy dawniej posiadali niektóre tylko stacje i plantacje w środku kraju. Powstaje więc szalona nienawiść Arabów przeciw tym, którzy chcą zamknąć ostatnie miejsca, z których niewolników mogli wywozić.

Arystokracja arabska stoi na czele całego handlu niewolnikami od kraju Conge na zachodzie aż do Sansibaru na wschodzie, od Sudanu i górnego Nilu na północy aż do rzeki Sambesi na południu. Arystokracja ta zaś ma się składać z 3000 głów tylko, a trzyma swój nieubłagalny barbarzyński bicz niewoli po nad przeszło 100 milionami murzynów.

Mają tylko przez fanatyzm mahometańskiej religii wstrzymać Europejczyków od wkroczenia do Afryki. Wiedzą to dobrze i podług tego się rządzą.

Przez to atoli wywołują do walki całą Europę, która wysłała obecnie całą prawie flotę, a niesawiednie wnet wysła także armie do środka kraju, aby zniszczyć ten wielki spiszek, któ-

rego celem jest dalsze utrzymanie handlu ludzi.

Pomiędzy Anglią i Niemcami zostało już zawarte przymierze, do którego chcą się przyłączyć Włochy jako i Francya i nie mniej Portugalia, która atoli dostarcza dla południowej Afryki tak bezczelnych handlarzy niewolników, jak Arabia dla środkowej Afryki; Portugalia nie mogła dotychczas lub nie chciała zapobiedz skutecznie wywozowi niewolników z jej posiadłości nad południowo-wschodniem wybrzeżem w pobliżu rzeki Sambesi.

Afryka zresztą odgrywa od dawniejszego czasu wielką rolę w polityce europejskiej. Dotychczas była prawie zawsze przyczyną sporu. Francya kłóci się z Anglią o Egipt, a z Włochami o Massawę. Włochy zaś są oburzone, że Francya obsadziła Tunis, więc chciałyby sobie przywłaszczyć Tripolis. Hiszpania zazdrosnym okiem spogląda na wpływ francuzki w Marekku, bo rząd jej myśli, że ona sama tylko powinna mieć pretensje do owego państwa.

Jedyny kraj Kongo został przez Europejczyków ustalony bez kłótni i sporów. Przymierze europejskie przeciw handlowi niewolników na wschodzie i w środku Afryki jest drugim dziełem pokoju pod tym względem.

Przegląd polityczny.

NIEMCY.

Berlin. W parlamencie niemieckim rządono już nad dość wielu sprawami, choć ich jeszcze nie ukończono. Ważne też były obrady nad nowym prawem o spółkach. Dotychczasowe prawa mają być w tych sprawach zmienione głównie w dwóch rzeczach. Jak wiadomo, to teraz jest wiele takich spółek, w których członkowie odpowiadają za spółkę całym swoim majątkiem, w naszych powszechnie. Przez to wprawdzie spółki miały wielki kredyt, lecz z drugiej strony wielu nie chętnie przystępowało do spółki, albo wcale nie przystępowało, bo obawiało się strat, jako rzeczywistość czasem członkowie ponosili wielkie straty, kiedy spółka zbankrutowała. Według nowego prawa, to mają członkowie za spółkę odpowiadać nie całym majątkiem, lecz częścią jakąś, którą się wpiszą do spółki. Ta zmiana jest bardzo dobra, i niezawodnie wiele

zrabowanymi pieniędzmi zrobić, zakopywali je do ziemi. Inni znowu powiadają, że na takich pieniądzech złe duchy prześiadują, a tylko raz do roku pozwalają, że się pieniądze suszą. Kto zaś znajdzie jakieś tam cudowne ziele, a przejdzie wtenczas tamtędy, zobaczy owe pieniądze i może je bezpiecznie zabrać. Niech tam znajdzie i nie znajdzie, ale ja wam powiadam, że to są wierne plotki, którym wierzyć nie trzeba. Bo że pieniądze gdzieś niegdzie jeszcze w ziemi się znajdują, to rzecz pewna. Pochodzą one z dawnych czasów, a może je najpoczciwsi grzebali ludzie, nie zaś rozbójnicy, i złe duchy nie mają z nimi nie do czynienia.

Z takich to czasów opowiem wam zdarzenie, o którym posłuchajcie moi najmilsi ludkowie!

Było to zaś tak: Do kraju naszego wpadli Tatarzy i na wszystkich miejscach okropnie sprawiali zniszczenia. Głuche wieści dochodziły od siela do siela, aby się ludzie chronili z życiem i chowali swe dobytki.

Owóż i do jednej wioski co tylko nie wpadli dziecy koczownicy. Gospodarze trwożyli się o dostatki, które chowali po różnych miejscach, a sami gotowali się do ucieczki.

Najbardziej zaś w pewnej wiosce obawiali się dwaj gospodarze, obaj rodzeni bracia, bo mieli bardzo wielki dobytek.

Jednemu Michał, a drugiemu Łukasz było na imię.

Mieszkali oni obaj w jednej chacie i nie

spótek nowych powstanie, a spólnymi siłami o wiele więcej się zrobi, aniżeli pojedynczemi. Druga ważna zmiana w prawie spółkowym ma być ta, że spółki mają się poddać kontrolerom rządowym, albo rządowi odpowiedzialnym. Na pierwszą zmianę zapewne wszyscy posłowie się zgadzają; co do drugiej, to już teraz odzywają się głosy przeciw takowej, ponieważ uważają, że przez to znowu się rozszerzy samowładza państwa, i że jak pierwsza zmiana o odpowiedzialności częścią majątku posłuży do rozwoju spółek, tak druga przyczyni się do zmniejszenia ruchu spółkowego i zatamowania takowego. Tymczasem posłowie w komisji będą radzili nad nowym prawem.

— Począta przyniosła zeszłego roku dla skarbu cesarstwa niemieckiego 26 milionów m. czystego zysku.

— Minister p. Melbach ogłasza w „Reichs-Anzeigerze“, że wiadomość o nowych mundurach urzędników kolei żelaznych jest bezzasadną.

— Cesarz dnia 15 stycznia otworzył osobiście sejm pruski.

AUSTRIA.

Wiedeń. Tysiące poddanych austriackich, naturalnie przeważnie Polaków otrzymało rozkaz, żeby przed Nowym Rokiem moskiewskim, to jest przed 13 styczniem opuścili terytorium moskiewskie. Moskale nie żartują, widocznie się przygotowują na blizką wojnę.

— Sejmy galicyjski i czeski zwołane na 3 stycznia.

ROSYA.

Jeżeli można wierzyć „Dziennikowi Warszawskiemu“, to Buteniew jest zamianowany posłem moskiewskim przy Leonie XIII-tym.

FRANCYA

We Francji plaż i przewidywana bieda z powodu bankructwa kanału panamskiego. W sejmach kłopot i nieporadność, a przytem oburzenie na rząd, który prawda nie wiele temu winien, ale na który teraz wszyscy winę radzi składają.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. Święta Bożego Narodzenia przeminęły cicho i smutnie. Cicho, gdyż bez

trzaszyli się o nikogo na świecie, bo nie mieli ani żon, ani dzieci, aż dopiero usłyszawszy o Tatarach, zaturlbowali się niezmiernie i poczęli rozmyślać, kędyby najlepiej swoje pieniądze zachować mogli? Uradzili tedy, aby w ogrodzie swoim wykopać dół i tam je ukryć.

Jakoż jednego dnia wieczorem, kiedy było ciemno na dworze, wyniósł Michał kociołek z pieniędzmi, a Łukasz szedł za nim z latarnią i lopatą.

Zaraz wzięli się obaj żywo do roboty, a kopiąc dół, ani się spodziewali, że ich ktoś będzie widział.

Tymczasem za plotem w drugim ogrodzie, chociaż to było późno wieczór, siedział Stanisław, sąsiad bogatych braci, na trawniku i rozmyślał o okrutnym nieszczęściu, które nie długo spotkać miało cichą wioskę.

Stanisław był bardzo ubogim wyrobnikiem. Miał kilkoro dzieci i żonę, a więc ze smutku wyszedł z domu, aby w ustroniu zapiakać w swojej biedzie. Serce krajało mu się od żalu, gdy sobie rozważał, co on pocnie w tym przykrym czasie, który nadchodził — ze swojemi dziećmi i żoną; czem je potem pożywi, kiedy teraz nie może zarobić na kawałek chleba?... O smutna była jego dusza!

W tem kiedy tak rozmyśla, nagły blask latarni wybił go z zamyslenia. Zdziwiło go światło w niezwykłym czasie i zdjęła ciekawość. Schował się czempredzej za plot i patrzył wiel-

Nie pragnij cudzego.

Już to bez wątpienia powiedzieć trzeba, że kraina nasza z dawna była bardzo bogata i we wszystko obfita. Ludzie mieli się bardzo dobrze, tylko to było nieszczęście, że często do Polski wpadali to Tatarzy, to Turcy, to inni źli ludzie, którzy czyhali na debytek i gwałtem go porywali.

Owóż w owych czasach, co zamożniejsi ludzie, którzy przetest, Bogu dzięki, mieli grosiwa nie mało, słysząc o napadach, chowali gdzie mogli swój dobytek, a pieniądze zakopywali do ziemi, bo w takim razie nie ma żartów. Każdy, co może, to chowa, a sam na łeb na szyję ucieka w lasy i knieje przed rozjuszonem pogaństwem, aby przynajmniej życie mógł uratować.

Nie jedni po napadzie wykopywali pieniądze z ziemi, innych zabili dziecy Tatarzy, albo zabrali do niewoli, a więc pieniądze po nich zostały w ziemi i do dziś dnia je ludzie wynajdują.

Otóż zdarzy się niekiedy, że w polu lub ogrodzie wywrze gospodarz kilka sztuk starych pieniędzy, a ludzie gadają zaraz, że to po jakichś rozbójnikach, którzy nie wiedząc, co ze

odgłosu dzwonek kuligowych, a smutnie, gdyż w tym czasie przyzwyczajeni jesteśmy do śniegów i mrozów a nie do 8 stopni ciepła i błota jakie mieliśmy tego roku.

— Ciągnięcie czwartej klasy 179 król. pruskiej loteryi rozpoczyna się z dniem 15go stycznia i potrwa do 3go lutego r. p. Odnowienie losów do tej klasy musi być uskutecznione najpóźniej do 11-go stycznia godziny 6-tej wieczorem.

— Przy pociągach osobowych urzędnicy kolejowi otrzymają wkrótce nowego pomysłu obciążenia do znaczenia biletów na podróż. Obciążenia te będą wyciskały datę każdorazową, tak że kontrola będzie więcej ułatwiona.

□ Królewska Huta. Bardzo słusznie wystąpił swego czasu „Opiekun Katolicki“ przeciw zniewadze i obrazie uczuć naszych religijnych, jaka się działa przez umieszczanie obrazków w tytułach znanych pism — polskich śląskich. Wystąpienie to pomogło, gdyż od 1go października jedno pismo takowe obrazki usunęło a drugie przestało całkiem od Nowego Roku wychodzić.

Dla tego „Opiekuna“ tem więcej pokochałiśmy, że dba nietylko o nasz język, narodowość, ale i śmiało występuje przeciwko wszelkim nadużyciom jakich się dopuszczają w celach wyzyskiwania naszego ludu, licząc na jego . . . Ale bardzo się mylą ci panowie, wszystko to tylko do czasu, aż się nie przekonamy fałszu! Chwaliby ani zachęcania nic nie pomagają, to rzecz bardzo łatwa. Nam chodzi o oświatę, i naukę prawdziwą a nie o klity i przechwalki! — Dla tego proszę Was Bracia, tu i wszędzie abyśmy naszego „Opiekuna“ gorąco wzięli w swą opiekę, niech każdy stanie się agentem, a upadku ani biedy nie dozna, co daj Boże!

— Racibórz. (Towarzystwo polsko-górnośląskie). Ponieważ lokal w którym posiedzenia nasze się odbywały za szczupły się pokazał, dla tego zostaliśmy przymuszeni o obszerniejszy się postarać, a dla tego będą się odbywać od 1go stycznia 1889 roku — nasze zwyczajne, niedzielne i walne posiedzenia, u p. Lexa posiadziela browaru.

Przypominamy, że nasze trzecie niedzielne posiedzenie odbędzie się dnia 6go stycznia o godzinie 2ej po południu, na które wszystkich zapraszamy.

Z a r z ą d.

+ Żnin. Dnia 31go b. m. przypada 200-le-

ciemni oczyma, co się w ogrodzie sąsiadów dzieć będzie. Aż tu zobaczywszy od światła tyle pieniędzy w kociołku, zaparło mu dech w piersi, że ledwie z trudnością mógł oddychać.

Właśnie wkładał Łukasz do ziemi kocioł, a Michał mówił do niego:

— A czy to tylko będzie dobre schronienie?

— Coby miało być złe — odpowie Łukasz — a potem nikt nas nie widzi!

I zasypawszy dół ziemią, udeptali dobrze i nałożyli darninę, żeby śladu nie zostało, poczem obadwa poszli do domu.

Meżna się teraz domyśleć, co się wtenczas działo z biednym Stanisławem. Trząsł się jak liść osikowy, a krew straszliwie waliła mu się po żyłach i jakaś niewidoma siła zdawała się go popychać, aby plot przeskończył i zabrał pieniądze. Już rękami chwycił za kolki od plotu i prawą nogę podniósł już do góry, gdy w tem przypomniał sobie siódme przykazanie Boskie.

— I ja mam być złodziejem?.. — mruknął sobie pod nosem — o niedoczekanie moje!..

I jakby się czego przelęknął, skoczył z plotu i silnym krokiem poszedł do chaty. A że bardzo wyglądał zmieniony, gdy przyszedł do izby, przybiegła żona ku niemu i zapytała:

A co tobie dla Boga, mój Stachu? Czemuś taki zdyszany, cóż ci brakuje!.. Mój Boże! Ty wyglądasz, jakby cię coś okropnego spotkało!..

— I cóżby mi było, kochana Zosiu! — przer-

nia rocznica nadania miłościwie przez króla polskiego Jana III bractwu strzeleckiemu w Żninie dyplomu. Bractwo strzeleckie zamysła dnia tego jubileusz obchodzić uroczystie.

△ Kraków. (Rozruchy szewskie.) Właściciel fabryki obuwia, Fraenkel z Mödlinga pod Wiedniem, stworzył we Lwowie i w Krakowie składy gotowego obuwia. Rozburzeni szewcy we Lwowie tem, że im obcy z daleka przychodzi robić konkurencją tanimi cenami za lichy istotnie towar, zaniepokojeni o przyszłość, tłumnie zebrałi się na naradę i wysłali deputacją do namiestnika, aby zamknąć kazal składy Fraenkla. Namiestnik odmówił ich prośbie, jak się spodziewać należało. Przeszło 200 rzemieślników, będąc w najokropniejszej nędzy, udało się zatem wprost do Fraenkla z żądaniem, aby im dał robotę. Fraenkel oświadczył, że wszystkich czeladników, nie mających roboty, zatrudni i przyrzekł im wynagrodzenie tygodniowe po 5 do 12 florenów, stósownie do ich zręczności. Tak tę sprawę załatwiono tymczasowo.

Gorszą burzę wywołał taki sam skład obuwia Fraenkla w Krakowie. Tam szewcy w liczbie kilkuset zebrałi się na ulicy Grodzkiej; znaczna ich liczba wpadła do składu Fraenkla kamieniami wybiła szyby w oknie wystawowem, a potem w samym składzie potłukła i poniszczyła wszystko do szczętu, obuwiu powyrzucawszy na ulicę. Sprowadzono straż policyjną, a potem i wojsko. Dwudziestu pięciu szewców uwięziono i sprawa ta smutna zakończy się przed sądem.

Rozmaitości.

* Śpiew nie tylko Boga chwali, umysł rozwesela, ale poniekąd i pomaga do zdrowia tak jak gimnastyka. Różne pisma pedagogiczne wspominają, że u 222 śpiewaków, będących w wieku 9 do 53 lat, robiono około ich klatki piersiowej najdokładniejsze badania. I tak spostrzeżono, że objętość piersi u śpiewaków większa jak u nieśpiewaków. Ta objętość z każdym rokiem większa, a i płuca się wzmacniają. Śpiew wyborym jest środkiem przeciw suchotom. Wielu gimnastyków dla tego bardzo i śpiewem się zajmuje.

* Mgła była w tych dniach tak gęsta w Anglii, że w wielu miastach dla zupełnej ciemności musiał ustać wszelki ruch na ulicach, bo nawet

wał Stanisław — nie obawiaj się, mnie nic nie delega. Ot zagaś światło, połóż robotę i chodźmy na spoczynek, bo już późna godzina.

— Ale powiedz-że mi przecie, gdzieś tak długo siedział? — zapytała znowu niecierpliwa kobiecina.

— Byłem w ogrodzie! — odpowiedział Stanisław jakiś niechętny i kwaśny.

— Ja cię miałam już pójść poszukać — rzeknie Stanisławowa — bo ja już od kilku dni uważam, żeś ty od niejakiego czasu bardzo posmutniał.. I na cóż się tak martwisz, kochany Stachu? Bóg nas przecie nie opuści, bo kogo stworzy, tego nie umorzy. Gdy się będziesz tak ciągle trapił i gryzł, zapadniesz w chorobę, wszystko pójdzie na marność, a cóż ja potem pocznę ze sobą, a co z naszymi dziećmi?..

Stanisław rozplakał się rzewnymi łzami i westchnął głęboko, gdy żona odeszła aby drzwi przykryć.

— Nasze biedne dzieci!.. A mogłyby być teraz bogate!.. O jakżem dobrze zrobił — pomyślał sobie — żem się oddalił z ogrodu, Bóg jeden raczy wiedzieć, coby się było stało, gdyby mię była jeszcze raz pokusa bliżej pieniędzy popchnęła.

I upadł Stanisław ze żoną na kolana przed obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej i medlił się gorąco i szczerze. Nakoniec poleciwszy swoje dzieci opiece Przenajświętszej Pani i Anieli Stróża, poszli oboje na spoczynek.

(Dokończenie nastąpi.)

zapalonych lamp w latarniach o 9 kroki widać nie było. Na morzu taka sama mgła i ciemnica. W wielu wsiach i miastach ludzie rozbijali sobie w ciemności głowy o mury, a nawet wpadali w wodę i tonęli, nie mogąc dojrzeć, gdzie są, gdzie idą. W Anglii panują często mgły, ale ta była i tam nadzwyczajna.

* Wynaleziono nowy wóz ciągnięty elektrycznością, który nie jak dotąd tylko po żelaznych szynach ale i po zwyczajnych bitych chodzi gościńcach. Jest on czterokółny, bateria elektryczna umieszczona pod siedzeniem waży 300 kilogramów i starczy na 5 godzin jazdy. Cały wóz waży 550 kilogramów, przebiega 10 mil angielskich na godzinę, daje się łatwo kierować za pomocą korby umieszczonej pod przednim siedzeniem. Koszta całego wozu wynoszą 4 tysięcy marek.

Z A R T Y.

** Pan Wojciech: — Słuchajno, przyjacielu, dostałem od kogoś niepodpisany list, w którym pisze, że żona moja głupią gęsią, a syn rój skopem.

Pan Bartosz, namyśliwszy się rzecze: — Hm, to musi być ktoś, co cię dobrze zna.

** Pani majstrowa kładzie przy obiedzie uczniowi na talerz małej kawałeczek mięsa, a chłopiec w płacz. „Czego płaczesz?“ pyta pan majster. „Ach“, odzywa się chłopiec, „ja płaczę nad tym biednym wołem, którego dla takiego małego kawałka mięsa musieli zabić.“

** Pani: „Ale co za natręctwo, jesteś zbyt zuchowały, dopiero przed kilku dniami dałam ci pięć feników, a już znów przychodzisz?“

Żebrak: „Tak, proszę pani, do ludzi dobrodusznych często się przychodzi.“

(NADEŚLANO.)

Szkaradne odkrycie

zrobiono w ostatnich latach, że największą część ludzi umiera na choroby powstałe przez cierpienia nerek. Dla tego też w przyszłości powinno być głównym zadaniem tymże poświęcić więcej uwagi i tak czynności nerek jak i ich choroby więcej rozpoznawać a przez to zmniejszać śmiertelność. Wielce dla tego ważną jest rzeczą utrzymać ten organ w stanie zdrowym, na co właśnie mało zwykle się uważa.

Wielki specjalista na suchotną chorobę Dr. E. Th. Thompson w Londynie udawadnia, że po śmierci 52 procent zmarłych w szpitalu londyńskim Brompton umiera na suchoty a wszyscy z tych byli obłożnie chorzy na chorobę nerkową a ta bez wątplenia była przyczyną do suchoty. Tak samo udowodnioną jest rzeczą, że większa część cierpiących na chorobę nerkową, polegają na chorobie nerek. Tysiące ludzi umiera dziennie, którym przypisują różne choroby, gdy tymczasem nie innego nie jest jak choroba nerkowa. Nerki mają bardzo ważne zadanie, aby trujące substancje oddalać i dla tego słusznie są nazwane bronciolami ciała od trucizny. Gdy bowiem ten organ będzie słabym, natenczas ciało pomału napełnia się zmięmi i trującymi sokami co przechodzi znow w krew którąż zaś obieg wszystkie części ciała, co w następstwie więcej organów wprowadza w stan chorobliwy, a to z tą pochodzi, że żaden organ tak lekko i na tyle chorób jest wystawiony jak nerki. Powyższe objaśnienia będą więc jasne każtemu człowiekowi, jak ważną jest rzeczą nerki utrzymać w stanie zdrowym i od czasu do czasu użyć środka który takowe wzmacnia i w zdrowym czynnym stanie utrzymać zdolny. (134)

Jest-to więc ogólny sąd wielu lekarskich powag jak i cywilnych, że Warner'a Safe Cure jest jedyne i prawdziwe lekarstwo, które skuteczny wywiera skutek na nerki, i te, jeżeli są w stanie chorobliwym skutecznie leczy. Zdrowe nerki znaczą zdrowie, niezdrowe czynności tego organu choroba i cierpienie.

Cena 4 M. za flaszkę.

Do dostania u aptekarza Herzberger'a w Katowicach.

Najlepszy środek na kaszel jest powulubiony i przez lekarzy gorąco polecany Dr. B. Bock'a Pectoral (usmierzejący kaszel) do dostania w pudełkach 60 karmelków za 1 M. w aptekach.

Skład główny w OPOLU w aptece „pod Lwem.“

Kurs pieniężny.

Za Rubla płać - - - - 3 M. 69 1/2, fon.
Za Guldena - - - - - 1 . 69 1/4

Polecam Szanownej Publiczności łaskawym względom moją

Fabrykę Cygar

obfitującą w wyborny towar. — Kto bowiem komuś zrobić zamysła prezent z dobrych a tanich cygar, niech przybędzie, a przekona się o prawdzie.

Przy tej sposobności zwracam uwagę Panom Oberkystom na moje tanie, a znakomite cygara.

Józef Fielauf, fabryka cygar
w Bytomiu [Beuthen O.-S.], ulica dworca kolejki żelaznej № 7.

BAHNHOF - HOTEL

(E. Noak.)

Najwygodniejszy dla podróżnych.
Pokoje od 1,50 M.
Pertyer przy każdym pociągu.

REPARACYE zegarków

wykonuje przedko, sumiennie i jak

nsztaniej.
Bytom. **Th. Lange**, przy kościele staro-farym, dom p. Giller'a.

Dr. Spranger'a krople żołądkowe

pomagają natychmiast w migrenie, kurczach żołądkowych, ciężciach do womit, bólach głowy, bólach brzucha, zaślegmieniu, kwasach żołądkowych, nadęciach, zawrotach, zganiach, skrofalach, itp. Przeciw hymoridom, twardości brzucha wyborne. Sprawiają przedko i bez boleści rozwolnienie, czynią apetyt.

Do dostania: w Bytomiu w aptece pod Aniołem, i w Pyskowicach w miejskiej aptece. Flaszeczka po 60 fen.

Dla sprzedawających Obrazy!

Lisztwy złote, polisandrowe i starożytno w wszystkich gatunkach jak najtańsze!
Obrazy olejne i niekolorowe ceny TUZINOWE najtańsze!
Gotowe listwy i ramy barokowe do Obrazu cudownego Matki Boskiej Piekarskiej i t. d.

u Fr. Pinkowskiego.

Księgarnia katolicka.
ERÖLHUTA, ul. następcy rodu, naprzeciw kościoła farnego

Huste-Nicht

na kaszel, ochrypkę, ból szyi i piersi, kołtusz.
Wyskok słodowy i karmelki.
L. H. Pietsch & Co., Breslau (Wrocław)

Do dostania: w Bytomiu u pp. J. Duebecke i A. Hoppe. W Katowicach u p. Alb. Hanke. — W Mysłowicach u aptekarza p. W. Kastnera — W Gliwicach u pp. Herm. Simon i E. Langer. — W Królewskiej Hucie u pp. J. Sollmann'a i M. Sachs'a. — W Mikołowie u J. Domina. — W Szarleju: u aptekarza Ludw. Bübla.

Reiner guter Wein.

Rheinwein	von 70	4 an	per
Moselwein	" 75	" "	Liter
Rotwein	" 90	" "	im
Vinwm de vite	" 85	" "	Fass.

u. s. w. — Preislisten franco.

Gustav Herrmann,
Weinhandlung,
Rüdesheim a. Rhein.

Uczeń porządných rodziców znajdzie miejsce w drukarni „Opiekuna Katolickiego“

Hajery, przedni robotnicy, jak i robotnicy dzienni

znajdą stałe i opłacające się zatrudnienie.
Braunkohlenwerke Weisswasser i. Lausitz. Zarząd.

Fabryka pianinów A. Klöse w Brzegu (Brieg),

Schlossplatz Nr. 9,
poleca fortepiany i pianina najlepszego fabrykatu, wieloletnia gwarancya, na odpłatę przyzwala
1. Koncertowe pianino 850 A
2. Boudoir pianino 675-700 A
3. Gabinetowe pianino 575-600 A
4. Szkolne pianino 475 A
5. Angielski krotki fortepian od 1,000-1,500 A
Dobre a używane instrumenta są także na składzie.
Szanownemu Duchowieństwu i panom nauczycielom dam jeszcze większe i korzystne ustępstwa.

Franc. Letzel

w Bytomiu ul. Dynges przy Bulewarze Nr. 32
poleca wielki swój skład żelaza, wszelkich wyrobów z żelaza, ocelu, blachy itp. jak i różne maszyny gospodarcze.

Cygar

Polecam po najtańszych cenach mój wielki skład pięknie palących się
1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,30, 3,60 i t. d. i t. d.

Prawe wina

od najtańszego do najwybornejszego gatunku.
Bytom. **FR. ZAWISCHA.**
Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowicka Nr. 36.

Wielka wyprzedaż!

W skutek budowy mego domu wyprzedaję mój dobre zapotrzągnięty skład mebli, luster i mebli wyszkiełkanych z drzewa: orzechowego, wisniowego i brzoźowego.
Po cenach fabrycznych.
M. KAMM, majster stolarski.
Bytom. Ulica dworca kolei żelaznej Nr. 42. przy Poczcie.
Wielka wyprzedaż!

DRUKARNIA „OPIEKUNA KATOLICKIEGO“

w BYTOMIU (S. BEUTHEN O.S.)
Dyngos-Strasse No. 27.
poleca się do wykonywania
wszelkich robót drukarskich;
jako to:
PISMA CZASOWE, DZIEŁA, BROSZURY, KATALOGI, NAGŁÓWKI, WEKSLA, AKCYE, KWITY, KUPONY, KARTY POLECAJĄCE I WIZYTOWE, CENNIKI I RACHUNKI, ETYKIETY, CYRKULARZE, PLAKATY i wszelkie inne prace drukarskie.

Ja Anna Csillag

z moimi 185 ctm. długimi włosami, które otrzymałam w skutek 14-miesięcznego użycia pomady, którą sama urządziłam, a ta przez najświetniejszych lekarzy uznana została jako środek pobudzający wzrost włosów, tyczeń wzmożenie; *) taż pomada: sprawia pełny i mocny porost brody i sprowadza już po krótkim użyciu piękne połyski, pełność włosów; zapobiega wczesnemu siwieniu aż do późnej starości. Dla miłego zapachu i skutku powinna być w każdej toalecie i domu. Tysiące uznań dowodzą o wyborności mojej pomady. Cena za garnuszek 75 fen., 1 M., 2 M. — dsprzedawajęym rabat.

W Berlinie do dostania we wszystkich drogeriach, w których jest mój plakat.
Wysyłka codzienna pocztą za zaliczką lub nadesłaną należność na cały świat z fabryki

Anna Csillag, Berlin N. Grosse Hamburgerstrasse 34.
Wystawiona została we wszystkich większych miastach Europy a ostatni raz w Castou'a Panoptikom i w niemieckiej wystawie fryzjerów w Berlinie: W Lipskiej ilustrowanej gazecie z ilustracją jako godne widzenia podano *) Analityczno-chemicznie podszukano, zaopiniowano i polecono przez panów: Dr. Leo Liebermann, profesor i przewodnik chemiczno-analizowego rządu krol. węgierskiego w Budapeszcie i Josef Szewesuk, profesor chemii w Budapest.

500 lat stare sławn prawdziwe sw. Jakóba krople żołądkowe.

Wyborne przy cierpieniach żołądka i kataru, kiszek kurczu żołądkowego i słabościom żganiu, zgadze, złym oddychaniu, kw. odbijaniu się, nudnościom, wómitach, wdęciach, żółtacie, mleczu, wątroby i cierpieniach nerek, twardości brzucha i t. p.
Więcej przy objaśnieniu dołączone do każdej flaszki.
Krople Jakóba nie są żadnym środkiem tajemniczym. Części składowe podane są przy każdej flaszce.
Do dostania są prawie we wszystkich aptekach po 1 M. i 2 M. flaszka.
Książkę „Krankentrost“ prześle każdemu darmo i opłaco. Zomówić sobie jako taką przez kartę pocztową w roztalbo w składach.
Główny skład **M. Schulz, Emmerich.**
Do dostania także: w Rytomiu: Stara apteka, w Tarnewskich Górach: w aptece Aesculap, w Katowicach: w aptekach, jak i we wszystkich aptekach Ślązkich.

Święty Antoni z Padwy

prosi o mały podarek gwiazdkowy.
Katolicka gmina Rödelheim przy Frankfurcie nad Menem z biegiem czasu wzrosła do 1,500 dusz, a jako jedyny dom boży posiada tylko małą walącą się już kaplicę, która św. Antoniemu z Padwy poświęconą została. Taż kapliczka jest zdolną pomieścić pewną tylko część wiernych, a dla tego uczęszczanie do kościoła na nabożeństwo dla wielu jest niemożliwe, życie więc religijne cierpi nędzę a dla tego wystawienie większego choć skromnego kościoła jest dziś koniecznym i nie cierpięcem zwłoki. Niestety, parafianie są po części biedni a dla tego św. Antoni z dzieciątkiem Jezus musi mieć nadzieję na pomoc z dalsza. Poślij mu więc co na gwiazdkę, chociaż tylko po kilka marek pocztowych, albo i innych wartościowych ozdób, których może nie potrzebujesz — w ten sposób dopomożesz do zniesienia wzmiarkowanej biedy i tak św. Antoniemu jak i dzieciątku Jezus na ręku jego będącym zrobisz tem wielką przysługę. Wszecchno, jeżeli Wam coś potrzebnego będzie dla duszy lub ciała będzie Wam łaskaw. Aby się zaś to stało, w każdy czwartek odprawiaj się modły za dobrodziejów przed oltarzem św. Antoniego.
Rödelheim bei Frankfurt a. M.

Krehmann, Pfarrer.

Gicht und Rheumatismus sind geheilt mit sicherm Erfolg durch den Engl. Special-Liqueur. Neueste Methode des berühmten Special. Arztes Dr. Daniel in London. — General-Depot: **J. S. Anneler, Bern, Schweiz.** Prospecte gratis.